ПРОФЕСИОНАЛНА ЗЕМЕДЕЛСКА ГИМНАЗИЯ
“ДОБРУДЖА” - гр. СИЛИСТРА

7500 Силистра
ул. „Тутракан” №22 e – mail: info-1900507@edu.mon.bg

ПРОГРАМА

ПО ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ В ПЗГ „ДОБРУДЖА“

за учебната 2026-2027 година

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ

1. Програма се разработва съгласно чл.15, ал.4 на Наредба №13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование. Настоящата програма е институционалната политика за подкрепа и осъществяване на гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование в ПЗГ „Добруджа“ гр. Силистра.

2. Същност на програмата

2.1. Гражданското образование е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.

2.2. Здравното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето.

2.3. Екологично образование е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.

2.4. Интеркултурното образование е насочено към усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

2.5. Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са взаимно свързани и формират интердисциплинарен комплекс, насочен към придобиване на социални, граждански и интеркултурни компетентности и на компетентности, свързани със здравето и поддържането на устойчива околна среда.

II. ЦЕЛИ И ПОДЦЕЛИ НА ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

1. Изграждане на активни личности с гражданско съзнание и отговорно поведение, в резултат на което ученикът:

1.1. разбира и отстоява общочовешките ценности, ценностите на демокрацията и човешките права;

1.2. зачита значимостта на човешката личност в многообразието от нейните идентичности и признава правото и ценността на различието.

1.3. осъзнава и цени своята културна идентичност;

1.4. изразява обосновано и критично гражданската си позиция.

2. Развитие на умения за създаване на здравословен стил и условия на живот за адаптиране към поведение благоприятстващо здравето, в резултат на което ученикът:

2.1. придобива умения за здравословен стил и условия на живот, за доброволно адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето;

2.2. осъзнава полезността от здравословния начин на живот.

3. Формиране на екологична култура, разумно използване на природните ресурси, опазване на околната среда, в резултат на което ученикът:

3.1. формира екологично съзнание за незамърсяване и опазване на околната среда във връзка с глобалното затопляне;

3.2. осъзнава ролята на човек в нарушаването на пророднитe закони.

4. Утвърждаване на интеркултурно образование, в резултат на което ученикът:

4.1. познава интеркултурните отношения, като асимилация, авто/сегрегация, интеграция;

4.2. проявява готовност за защита на собствените и чуждите човешки права

4.3. формира умения и нагласи за работа в мултикултурна среда.

5. Функциониране на училището като автономна, активна и саморазвиваща се общност, което допринася за:

5.1. възпитаване в демократични ценности;

5.2. насърчаване на инициативност, отговорност, солидарност, социална чувствителност и критичност у всички ученици;

5.3. утвърждаване на устойчива, включваща демократична и здравословна среда, свободна от различните форми на агресия и дискриминация;

5.4. изграждане и поддържане на позитивен психологически климат и възможност за избор, свързан със здравето, екологията, гражданското участие, междукултурната толерантност, взаимното разбиране, зачитане и уважение;

5.5. създаване на позитивна образователна среда за диалог между представителите на различните културни общности в зависимост от тяхната възраст и компетентности, включително и чрез формите на ученическото участие и самоуправление.

III. ПОДХОДИ, НАЧИНИ И ФОРМИ НА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

1. В ПЗГ „Добруджа" гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществява в:

1.1. часа на класа, включително и чрез ученическото самоуправление;

1.2. в рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие по реда и при условията на държавния образователен стандарт за приобщаващото образование;

1.3. в извънкласни форми – клубове за занимания по интереси и във форми за факултативна подготовка;

1.4. чрез проекти, мултимедийни презентации, конкурси, състезания, училищни кампании за толерантността, здравето, опазванене на околната среда и др.

2. Педагогическите специалисти при заместване на отсъстващ учител, когато не са специалисти по съответния учебен предмет магат да ангажират вниманието на учениците по тема от гражданското, здравното, екологичното или интеркултурното образование.

3. За организацията и съдържанието на часа на класа класният ръководител разработва, а директорът утвърждава годишен план. Плановете се разработват и актуализират за периоди и по ред, определен в правилника за устройство и .дейността на училището. Разработеният за часа на класа план от класния ръководител е съобразно тематичните области по класове от Стандарта за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

1. Таблица за разпределение на темите в часа на класа:

№ по ред	Тематично направление	Разпределение на часовете по класове				
		VIII	IX	X	XI	XII
1	Патриотично възпитание и изграждане на национално самочувствие.	4	4	4	4	4
2	Толерантност и интеркултурен диалог.	1	1	1	1	1
3	Финансова и правна грамотност, вкл. и „Моето първо работно място”.	2	2	2	2	12
4	Военно обучение и защита на родината.	0	0	5	5	0
5	Безопасност и движение по пътищата	4	4	4	1	1
6	Защита на населението при бедствия, аварии и катастрофи. Оказване на първа помощ.	5	5	5	3	3
7	Превенция на насилието, справяне с гнева и с агресията; мирно решаване на конфликти.	2	2	2	2	2
8	Превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха; кибер защита.	2	2	2	2	2
9	Кариерно ориентиране.	0	0	1	0	0
10	Превенция и противодействие на корупцията.	2	2	2	2	2
11	Електронно управление и медийна грамотност	0	1	1	4	0
	Всичко часове:	**22**	**23**	**29**	**26**	**27**

Извън тематичните области, посочени в таблицата министърът на образованието и науката може ежегодно да определя и други теми, по които да се работи в часа на класа за осъществяване на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование. В остатъка от часове, предвидени за часа на класа, се осъществяват занимания и дейности за развитие на класа като общност, за ученическото самоуправление и др.

4. Училищни политики за подкрепа на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование:

4.1. Изграждане и поддържане на демократична училищна организационна култура, насърчаваща спазването на споделени правила, процедури, традиции и колективни ценности.

4.1.1. официално откриване и закриване на учебната година;

4.1.2. официално раздаване на дипломите за средно образование и свидетелства за придобита СПК;

4.1.3. награждаване на отличили се ученици и учители;

4.1.4.честване на националния празник, на официалните празници, на дните на национални герои и будители и др.;

4.1.5. тържествено отбелязване празника на училището;

4.1.6. изпращане на зрелостниците;

4.1.7. срещи на бивши възпитаници на училището;

4.1.8. поддържане музейната историческа сбирка на училището;

4.2. Училищни политики за подкрепа инициативността и участието на учениците чрез демократични практики.

4.2.1. ученическо самоуправление - сформиране на ученически съвети, по паралелки и училищен;

4.2.2. организиране на доброволчески дейности във и извън училище;

4.2.3. поддържане на училищен вестник с активното участие на учениците;

4.2.4.организиране на училищни кампании, подкрепящи здравето, толерантността, социалната чувствителност, правата на човека, опазването на околната среда и др.;

4.2.5.организиране на училищни събития съобразно календара на националните, общинските, местните, професионалните и културните дати и празници;

4.2.6. организиране на обучения на връстници от връстници и насърчаване развиването на младежкото лидерство;

4.2.7. участие в клубове по интереси;

4.2.8. въвеждане на практиката за ученици-наставници при превенция на агресия, конфликти, отпадане от училище и др.

4.3. Училищни политики за работа в мултикултурна среда.

4.3.1. разработване на правила на ниво паралелка за спазване на етични взаимоотношения на учениците от различните етноси;

4.3.2. изграждане на етични и толерантни взаимоотношения чрез празнуване на общи и различни празници от другите етноси;

5. Избор и функции на ученическия съвет на училището

5.1. Право на участие имат всички ученици от училището на възраст до 18 г., притежаващи:

5.1.1. лидерски качества и креативност;

5.1.2. организаторски умения, умения да мотивират и обединяват връстниците си;

5.1.3. умения да изразяват и защитават общото мнение, дори и то да е в противоречие с личното им мнение;

5.1.4. готовност за поемане на отговорност.

5.2. Начин на избор - включва по един представител на ученическите съвети на паралелките от съответния клас, избран от тях.

5.3. Численост – брой равен на броя на класовете – 5.

5. 4. Мандат - една учебна година без ограничение в броя на мандатите

5.5. Заседания и функции

5.5.1. Най-малко веднъж в месеца се свиква от председателя на съвета.

5.5.2. Мотивира учениците да участват активно в процеса на вземане на решения, касаещи училищния живот и ученическата общност;

5.5.3.Подпомага провеждането на дейностите на паралелките, класовете и общоучилищните изяви;

5.5.4. Работи по проекти съвместно с другите ученици, учителите, училищното ръководство и родителите;

5.5.5. Прави предложения пред директора и педагогическия съвет относно начините на упражняване правата на учениците;

5.5.6. Утвърждава формите и правилата на ученическо самоуправление в училището;

5.5.7.Участва в работи по проекти съвместно с другите ученици, учителите и училищното ръководство.

6. Подпомага се от директора или друг педагогически специалист с решение на ПС.

IV. ЕКИП ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ

1. Създаване на постоянно действащ екип, сформиран по ред и за срок, определени в правилника за устройството и дейността на гимназията за организирането на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование;

2. Разработване на план за работа на екипа през учебната година;

3. Ученическо самоуправление - сформиране на ученически съвети, по паралелки и училищен;

4. Сформиране на родителски комитети;

5. Разработване на планове за часа на класа с включени теми по тематичните направления, посочени в Таблица за разпределение на темите в час на класа преди началото на учебната година;

6. Разработване на училищна програма с теми за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, предназначен за ползване от учителите, заместващи отсъстващ учител в началото на учебната година, когато не са специалисти по съответния учебен предмет;

7. Обучение на педагогически специалисти за прилагане на ГЗЕИО в училищния живот.

V. НАЧИН НА ОТЧИТАНЕ И ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

1. Екипът за реализиране на програмата отчита своята дейност на годишен педагогически съвет по следните индикатори за изпълнение:

1.1. Брой проведени дейности заложени в програмата;
1.2. Брой ученици участвали в дейностите;
1.3. Брой ученици участвали в ден на самоуправлението;
1.4. Брой създадени материали – табла, презентации и др.
1.5. Брой обучени ученици и учители.

2. Очаквани резултати

2.1. Участие на всички заинтересовани страни в училищния живот;
2.2. Усвоени знания и повишена информираност за права, задължения и отговорности;
2.3. Повишена здравна култура на учениците;
2.4. Повишена степен на гражданското възпитание и изграждане на толерантни отношения;
2.5. Сведено до минимум асоциално поведение;
2.6. Ниска степен на проява на агресия;
2.7. Предотвратени конфликти и междуличностни отношения;
2.8. Изградена позитивна психологическа среда.

VI. ПРИОРИТЕТИ В РАБОТАТА С УЧЕНИЦИ ЗА УЧЕБНАТА 2026/2027 ГОДИНА

- Формиране на умения за отговорно гражданско поведение;
- Формиране на умения за водене на здравословен начин на живот;
- Превенция на зависимостите / наркомания, алкохол, тютюнопушене/;
- Сексуално образование и превенция на СПИН;
- Формиране на умения за противодействие срещу прояви на агресия;
- Формиране на екологична култура за разумно използване на природните ресурси, и опазване на природата;
- Формиране на знания и умения за действия при природни бедствия, аварии, катастрофи и пожари;
- професионално ориентиране и кариерно развитие;
- Възпитание в култура на поведение и общуване;
- Формиране на умени за работа в мултикултурна среда.

ПРОФЕСИОНАЛНА ЗЕМЕДЕЛСКА ГИМНАЗИЯ “ДОБРУДЖА” - гр. СИЛИСТРА

7500 Силистра
ул. «Тутракан» №22
e – mail: info-1900507@edu.mon.bg

ПЛАН НА КЛАСНИТЕ РЪКОВОДИТЕЛИ ЗА ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ В ПЗГ „ДОБРУДЖА”

I. ТЕМИ ПО НАПРАВЛЕНИЯ ЗА ОРГАНИЗИРАНЕ НА ЧАС НА КЛАСА

1. Рамкови изисквания при организиране на час на класа.

Тематично направление	Теми (предложения)	Разпределение на часовете по класове				
		VIII	IX	X	XI	XII
Патриотично възпитание и изграждане на национално самочувствие	- 22 септември – Независимостта на България; - Будителството – национална идентичност и европейска принадлежност; - 21 ноември – Ден на християнското семейство; - Българските традиции, обичаи и обреди; - 3-ти март – Национален празник на България; - Левски и моето време; - Противодействие срещу настъплението на сектите и нови религиозни движения; - Демокрация и разбиранията за нея; - Училището и моята позиция в него.	4	4	4	4	4
Толерантност и интеркултурен диалог	- Езикът на мълчанието – равнодушие или позиция на протеста; - Умението да разбираш и уважаваш; - Аз и другите – конфликти и хармония; - Аз и другите – социални групи и групови процеси; - Ценностна система и отношение с другите; - Различията между хората – конфликти в междуличностното общуване; Аргументиране и толерантност в общуването.	1	1	1	1	1
Финансова и правна грамотност, вкл. и „Моето първо работно място”	- Права на потребителя; - Умения за търсене на работа; - Трудови правоотношения – запознаване с нормативните документи; - Професията според моите лични качества и чувства; - Моят избор – същност и последствия; - Права и задължения на гражданина; - Проекти за развиване на собствен бизнес. **XII клас:** - Искам да постъпя на работа; - Когато ме приемат, какви правила да спазвам?; - Възнаграждението на моя труд – заплата; - Защита от рискове на работното място; - В живота – задължително осигуряване; - Работно време, почивка и отпуски – мога ли да	2	2	2	2	12

	го управлявам сам и как? – 2 часа; - Безопасен и квалифициран труд – от кого зависи; - Веднъж постъпил на работа, мога ли нещо да променя? А ако не ми харесва, как да напусна?; - Кой следи за правата на работещите? Как и къде да го намеря?; - Работа в чужбина – интересно е. Има ли правила?; - Беседа: „Моите трудови права”.					
Военно обучение и защита на родината	**<u>IX клас:</u>** - Задължения на гражданите на РБългария по отбраната на страната; - Същност и съдържание на гражданско-военните отношения; - Оказване на помощ на населението от въоръжените сили при кризи от военен характер; - Действия за оцеляване при актове извършени от терористични, екстремистки и престъпни групи и военни действия, както и при откриване на невзривени боеприпаси; - Защита на критичната инфраструктура и участие на въоръжените сили в спасителни и евакуационни дейности. **<u>X , XI клас:</u>** - Въоръжени сили на РБългария – история и настояще; - Мисия и задачи на въоръжените сили на РБългария. Участие в операции и мисии извън територията на страната; - Същност, цели и задачи на резерва на въоръжените сили на РБългария; - Въоръжения и екипировка на военнослужещите във видовете въоръжени сили; - Приемане на служба във въоръжените сили и в резерва на въоръжените сили на РБългария.			5	5	
Защита на населението при бедствия, аварии и катастрофи. Оказване на първа помощ	- Запознаване с училищния план за действие при бедствия и катастрофи и с евакуационната схема на училището; - Производствени аварии, свързани с изтичане на токсични вещества и защита от тях; - Радиоактивност, радиоактивни вещества и начини за защита от тях; - Индивидуални и колективни средства за защита; - Евакуация от училищната сграда при бедствия, аварии и катастрофи; - Пожарна опасност на полимерни материали; - Пожарна опасност на строителни материали; - Евакуация при пожар; - Общо училищно занятие по гражданска защита; - Защита от природни бедствия; - Слънчев и топлинен удар; - Загуба на съзнание; - Клинична и биологична смърт.	5	5	5	3	3
Превенция на насилието, справяне с гнева	- Права на детето; - Запознаване с Механизма за противодействие на училищния тормоз и алгоритъма към него.	2	2	2	2	2

и с агресията; мирно решаване на конфликти	Анкета; - Агресия и насилие; - Конфликт. Видове конфликти; - Контрол и самоконтрол.					
Превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха; киберзащита	- Тероризъм. Заплахите на съвременния свят; - Киберзащита; - Тероризмът – заплаха за човечеството; - Анонимни телефонни обаждания; - Проблемите на бежанците. Бежански кризи.	2	2	2	2	2
Кариерно ориентиране	- Професионализъм – цел на кариерното развитие на личността; - Подготвен ли съм за продължаване на образованието си – информацията от която имам нужда; - Моят образователен проект. Другите възможности за избор; - Кандидатстване за работа, представяне и интервю; - Среща с представител от Центъра за кариерно развитие.	0	0	1	0	0
Превенция и противодействие на корупцията	- Права и задължения на потребителя. Комисия за защита на потребителя; - Как да противодействам на корупцията; - Корупция и антикорупция.	2	2	2	2	2
Безопасност и движение по пътищата		4	4	4	**1**	**1**

2. Примерни допълнителни теми за час на класа по стандарта за гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование за допълване на часовете до достигане на задължителния минимум от учебния план на класа.

- Наркотиците – защо да кажем „НЕ”;
- Климат. Климатични промени;
- Първа помощ при интоксикации;
- 1-ви декември – Международен ден за борба срещу СПИН;
- Болести предавани по полов път;
- Пътна безопасност;
- Здравословно хранене и начин на живот;
- Зависимости. Как да се предпазя от тях;
- Наркомания. Видове наркотици;
- Посещение на театрална постановка;
- Празниците в моето семейство;
- Традиции и обичаи на различните етноси;
- Ние и другите – приемане на хората в неравностойно положение.

II. ТЕМИ ЗА РАБОТА НА УЧИТЕЛИТЕ – ЗАМЕСТНИЦИ НА ОТСЪСТВАЩ УЧИТЕЛ ЗА ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

Гражданско образование

1. Символи и ритуали в РБ (химн, герб, знаме на РБ)
2. Институциите в РБ
3. Моят клас е моето семейство

4. Какви права имам при проверка от полицията.
5. Как се подава жалба или сигнал?
6. как работят общината , съдът и полицията?
7. Какво означава да навършиш 18г. – права и отговорности?
8. Моята гражданска позиция – избори
9. Как да разпознаваме фалшивите новини?
10. Какво знае интернет за мен?
11. Онлайн измами и фишинг.
12. Кибертормоз и реакции при него.
13. Дигитален отпечатък – какво оставяме след себе си?
14. Първа работа – трудов договор , заплата и осигуровки.
15. Как да направя CV?
16. Как да се държим на интервю за работа?
17. Наемане на жилище – договор , депозити и рискове.
18. Как работят данъците и осигуровките?
19. Дебитна срещу кредитна карта.
20. Какво е кредит и как работи лихвата?
21. Спестяване или инвестиране.
22. Бързи кредити – какво трябва да знаем?
23. Как да направим личен бюджет?
24. Уважение към личните граници.
25. Натискът от приятели и групата.
26. Как да решаваме конфликти без агресия.
27. Работа в екип и лидерство.
28. Какво правим при ПТП?

Здравно образование

1. Психичното ни здраве. Лична хигиена, облекло, външен вид.
2. Хранене. „За” и „против” диетите.
3. Наднормено тегло и затлъстяване.
4. Физическо развитие и дееспособност.
5. Психично здраве и личностно развитие.
6. Сексуално здраве.
7. Младите хора и зависимостите.
8. Първа помощ в екстремни ситуации.
9. Вредата от телевизора и компютъра.
10. Епидемии и предпазни мерки.
11. Енергийни напитки и кофеин
12. Вейпове, цигари и никотин.
13. Сън и защо недоспиването има значение.
14. Здравословното състояние без митове.
15. Стрес и справяне с напрежението**.**

Екологично образование

1. Екология и здраве.
2. Екологичните кризи.
3. Да съхраним природата.
4. С велосипед към бъдещето.
5. „Зелените идеи” на учениците са грижа за природата.
6. Да бъде чисто нашето училище.
7. Шумът около нас.
8. Нашето населено място преди и сега.
9. Екологична култура – събиране на отпадъците.
10. Денят на Земята.
11. Електронните отпадъци и старите телефони.
12. Как да намалим разхищението на храна?
13. Електромобили срещу автомобили с ДВГ- екологични аспекти.

14. Бързата мода и околната среда.
15. Микропластмасата.

Интеркултурно образование

1. Отношенията в обществото.
2. Междуличностни отношения.
3. Етническа толерантност.
4. Религия, религиозни и етнически конфликти.
5. Какви качества трябва да притежава достойният човек?
6. Агресията в училище и извън него.
7. Умения за работа в екип.
8. Отношението към парите и материалните ценности.
9. Ценностите, които осмислят човешкия живот.
10. Благотворителност.
11. Културен шок при пътуване в чужбина.
12. Етикет и традиции в различните държави.
13. Живот и работа в друга държава.
14. Езикът като част от културната идентичност.

III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

1. Настоящият план е в сила за учебната 2026-2027 година.

2. Той подпомага класния ръководител в избора на задължителните теми по направления и предлага примерни такива, без задължителен характер за допълване на темите до достигане на задължителния им брой.

3. По време на учебната година, в зависимост от темите в учебното съдържание, учениците могат организирано да посещават различни културни и научни институции и прояви.